Список використаних джерел

1. Джонсон Р. А. Сновидения и фантазии: анализ и использование. Москва: REFL-book, 1996. 288 с.
2. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ: Наукова думка, 1989. 152 с.
3. Кульчицька О. І. Дивергентне мислення як умова розвитку творчості дітей молодшого шкільного віку // Обдарована дитина. Київ, 1999. Вип. 1. С. 2–6.
4. Чудакова О. М. Творчий потенціал особистості: генетичний аспект // Наук. записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 27. С. 93–101.
5. Creativity. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Creativity (дата звернення: 15.03.2020).

Анастасія Саченко

ОРИГІНАЛЬНИЙ ДОМРОВИЙ РЕПЕРТУАР

Сучасне виконавство на народних музичних інструментах, зокрема домрі, вимагає певних складових для його подальшого вдосконалення та поширення. Важливим завданням є поширення якості, кількості, різноманітності музичної літератури та репертуару. Домрове мистецтво, специфіка виконавства на чотириструнній домрі в музикознавстві ще не достатньо досліджені. Нестача оригінального репертуару гальмує розвиток сучасного домрового виконавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про поширення інтересу з даної теми. Наукові роботи С. Білоусової [1; 2], О. Олійника [7] присвячені перекладенню творів світової класики для гри на домрі; В. Калабської [3; 4], І. Левицької [6] – оригінальному репертуару для домри. Також слід зазначити дисертаційні роботи, які вказують на важливість даної проблеми. Н. Костенко [5] присвятила своє дослідження вивченню робіт Б. Міхеєва, В. Підгорного, Д. Клебанова; О. Олійник [7] опрацював оригінальний домровий репертуар сучасних композиторів, таких як Б. Міхєєв, О. Польовий, В. Власов, О. Циганков.

В статті «Академічні жанри в домровій творчості В. Івко та Є. Мілки» С. Білоусової розглядається домрова творчість донецьких композиторів [1]. Недостатня кількість опрацювання домрового мистецтва зумовила мету нашої статті – виявити доцільність використання оригінального домрового репертуару.

Визначення «репертуар» багатобічне. Репертуар – фр. repertoire, лат. Repertopium – список. В музиці – це сукупність творів, виконуваних артистом чи колективом на концертах (концертний репертуар) або список творів, даних для вивчення (науково-педагогічний репертуар). Також він може відрізнятися залежно від того, хто виконує, віку та призначення:

якщо музикант, то від інструменту, якщо співак, то від висоти голосу [8].

Розвиток сучасного виконавства на чотириструнній домрі зумовив формування для неї музичного репертуару. Ми погоджуємося з В. Калабською, що в творчому добірку сучасного викладача чи виконавця мають бути як твори-транскрипції, так і твори, які складають самобутній музичний матеріал для показу виражальних можливостей, краси, передачі відповідного характеру, образу, задуманого автором. Саме останні формують «оригінальний» домровий репертуар [4].

Поєднання гри «спеціальних» творів та творів-транскрипцій розвиває технічні можливості виконавця із покращенням виражальних особливостей, що сприяє зануренню в красу звучання, мелодичність тембру та якісне передавання образу, задуманого автором. При виконанні деяких творів, перекладених для домри, можна вияснити, що вони звучать краще, ніж в оригіналі за рахунок особливостей тембрального звучання і зручностей звуковидобування.

Одними із композиторів, які творили для домри протягом декількох десятиліть були В. Івко, Є. Мілка, Б. Міхєєв, О. Олійник, О. Циганков. Саме вони вплинули на формування домрової творчості, створивши твори, які дають поштовх для розвитку виконавства на чотириструнній домрі, розвитку техніко-виражальних можливостей.

Виконавський аналіз творчого доробку композиторів, які створювали оригінальний домровий репертуар, розміщено в сучасних наукових збірках, зокрема: Є. Мілка. П’ять інтенцій. Чотири коломийки для домри і гітари. Соната для домри; В. Івко. Концерт-поема. Соната для двох домр. Варіації на лемківську народну тему для домри і фортепіано. Концерт-токата. Концерт № 3. Basso-ostinato. Епиграф і тарантела. Чотири композиції на теми українських народних пісень. Щедрівка; Л. Матвійчук. Романс. Суботея; В. Власов. Пантоміма. Парафраз на українські теми. Басо-остинато. Коли відходять друзі. Одеський дворик; Д. Клебанов. Концерт для домри з симфонічним оркестром; О. Олійник. Пісня-думка. Ескіз. Мерехтливий звук. Танець. Етюд-скерцо; В. Польовий. Соната. Мелодія; О. Некрасов. Гуцульське коло; О. Польовий. Прелюд; В. Підгорний. Концерт для домри з оркестром. Концертіно для домри з оркестром; Б. Міхєєв. Концерт-билина. Концерт-сюїта. Концерт № 1 d-moll. Дві концертні п’єси для домри з оркестром («Весела» та «Протяжна»). Ліричний вальс. Сім характерних п’єс для чотириструнної домри соло. Дитяча сюїта. Етюди для домри. Жартівливе підношення О. Циганкову у формі вальсу [4].

Таким чином, використання оригінального репертуару сприяє розвитку домрового виконавства. В поєднанні з виконанням транскрипцій для домри виконавець розвиває свій кругозір, який допомагає виплекати мистецький потенціал, що важливий для сучасного майбутнього викладача та виконавця. Завдяки виконанню характерних творів відбувається осмислення виконавства на інструменті, розвиток майстерності майбутнього викладача, сприяє розвитку домрового виконавства як окремої ланки музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Білоусова С. Академічні жанри в домровій творчості В. Івка і Є. Мілки / С. В. Білоусова // Музичне мистецтво. – Вип. 46 – Харківський держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського, 2017. – С. 322–332.
2. Білоусова С. Фольклорна лінія у творах для домри В. Івка, Є. Мілки, О. Некрасова / Світлана Білоусова // Актуальні питання гуманітарних наук. – Вип. 14. – 2015. – С. 55–62.
3. Калабська В. С. Концерт для домри з оркестром В. Подгорного: виконавський аспект / В. С. Калабська // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університеті імені Павла Тичини / [ред. кол.: Безлюдний О. І. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2017. – Вип. 15. – С. 370–378.
4. Калабська В. С. Оригінальний репертуар як складовий компонент підготовки майбутнього вчителя по класу домри / В. С. Калабська // Проблеми підготовки сучасного вчителя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6852/1/Kalabska_stattya_ppsv_v14.pdf
5. Костенко Н. Є. Харківська домрова школа в контексті музично-виконавської культури України : автореф. дис. … канд. мист., спец.: 17.00.03 – «Музичне мистецтво» / Костенко Н. Є. – Харків, 2009. – 20 с.
6. Левицька І. Навчально-виховний потенціал творів для домри Л. Матвійчук / Ірина Левицька / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://drohobych.net/youngsc/AQGS/2012_2/14.pdf
7. Олійник О. Л. Риторичні засади композиторської та виконавської творчості для домри : дис. … канд. мист., спец. : 17.00.03 – «Музичне мистецтво» / Олійник О. Л. – Одеса, 2016. – 205 с.
8. Репертуар. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Репертуар

Тетяна Сергеєва

ВИДИ РОЗВИВАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ НА ПІДСУМКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Ураховуючи те, що на етапі підсумків необхідно перевірити розуміння учнями прочитаного твору, з’ясувати правильність зроблених ними висновків та ще раз поглянути на виучуваний твір як на цілісну художню структуру, вважаємо за необхідне проводити такі літературні ігри, зміст і структура яких дозволяють презентувати художній твір в обсязі, визначеному навчальною програмою. Серед останніх перевага